

A. Ω.

DISSERTATIO PHILOSOPHICA

UNITATEM TRAN-
SCENDENTALEM
DELINEANS,

Quam

Approbante Ampliss. Facult. Phil.

In Regiâ & Illustri ACAD. ad AURAM,

Sub

M O D E R A M I N E,

VIRI CELEBERRIMI,

DN. M. PETRI HAHN.

Scient: Natur: Professoris Regii & Ordinarii,
Promotorisq; sui honoratissimi,

PRO GRADU MAGISTERII,

Ejusq; Privilegiis ritè obtinendis,

Solemni Φιλοσοφίαν Examine modestè sistit,

SER: REG: MAJEST: ALUMNUS,

JOHANNES ROGBERGIUS,

Smolandus.

In Auditorio Majori, ad diem 20. Maji, M. DC. XCIII.

ABOÆ, Impr. apud JOHANNEM LAURENTII WALLIUM.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI
AC DOMINO,

DN. SAMUELI
WIRÆNIO,

SACRO SANCT: THEOLOGIE DOCTORI CELE-
BERRIMO, DIOECESIOS WEXIONENSIS EPISCOPO
EMINENTISSIMO, VENERANDI CONSISTORII PRÆ-
SIDI AMPLISSIMO, GYMNASII REGII ET SCHOLA-
RUM PER DIOECESIN RELIQUARUM EPHORO
GRAVISSIMO, MECÆNATI SUMMO AC DOMINO,
ÆTERNO OBSEQVII ET VENERATIONIS
CULTU DEVENERANDO,

PACEM, FELICITATEM, ANNOS!

*unc, REVERENDISSIME PATER, prosperitatum per-
ennis fons, permanentisque salutis fundamen-
Divina clementia cœlestis iubaris sui radiis præ-
cipue effulsit, cum, insigni rei literaria & Ec-
clesiæ in terra militantis commodo, talem vir-
tutis heroa, REVERENDISSIMAM VEST. AMPL.
ad Wex: Dioecesos Cathedralam sedentem Antistitem
& Doctorem nobis cœlitus concesserat: qui, inter alia facinora serenissima
Regi*

Regi chara, religioni propaganda proficua, annaliumque perennitati consecranda, clientulos, quorum est semper superioris nutum sequi, Patrocinii paterni ulnis complectitur. Ut heliotropium, presente Phœbo, folia expandit, absente recludit: Ita de Minerva satellitibus variis difficultatum undis expositis actum esset, nisi tam jucundo levaminis portu tandem quiescerent. Quantum enim cœli favor mihi orphano sit, quem inter pectoris claustra delitescentem hæcenus detinere nequeo, alienis in locis auribus compertum habere, REVERENDISSIMAM VEST. AMPL. merè divino favonio Musarum cultores prosequi; quippe homines ad DEUM nulla re propius accedunt, quam bene merendo. Ad VESTROS igitur pedes, REVERENDISSIME PATER, PATRONE SUMME, certa spe fretus minimus ipse clientum advolor, quò REVEREND. VESTRA Ampl. densas nebulas & vitæ antea ætæ arumnas almâ suâ luce dispellere dignetur. Hoc cogitationum mearum Specimen simpliciter elaboratum, aliqua vel minima ex parte reverentia mea & subjectionis affectum testatur, quòd REVERENDISSIMÆ VEST: AMPLIT: humilima pectoris veneratione offero: suscipiat illud sereno placidoque vultu REVEREND. VEST. AMPLIT. oro atque obtestor. Ego vicissim Cœlum calidis suspiriis veneror, ut REVEREND. VEST: AMPL. Ecclesia insigni incremento, per serum annorum decursam superesse jubeat, atque tot honoribus, totque excubiis pro grege Christi sanctam ad aterna gaudia ducat! quòd in votis solenne erit, usque ad ultima fata,

REVERENDISSIMÆ VESTRÆ AMPLITUDINIS

humilimo clientulo

J. ROGBERGIO.

Admodum Reverendo atq; Amplissimo Domino,

**DN. MAG. ENEVALDO
WIDEBECKIO,**

Cathedralis Templi Wexionensis, Ecclesiarumque
Bergunda & Na PASTORI & ARCHI-PRÆPOSITO
celebratissimo, Venerandi Consistorii Seniori gra-
vissimo, Patrono & Promotori magno, summo
reverentiæ zelo suspiciendo.

Adm. Reverendo ac Præclarissimo Domino,

**DN. MAG. JOHANNI
COLLIANDRO,**

Regii Gymnasii Wex: S. S. Theol. LECTORI Primario,
PASTORI Ecclesiarum, quæ DEO in Waderslöf & Den-
ningelanda colliguntur, dudum meritissimo, venerandi
Consist. Assessori ibidem æqvissimo, PROMOTORI
optimo, nulla non veneratione æviter-
num colendo.

Cæterisque prædicti Consistorii ASSESSORIBUS,
S. S. Theol. & Phil: Pl. Rev. & Præclariss. LECTORIBUS
atque ADJUNCTIS, Promotoribus, Evergetis & Fau-
toribus honoratissimis, pia mente ætatem
venerandis.

FELICIA QUÆVIS & OFFICIA!

ESTRAS etiam, *Admodum Reverende DN. ARCHIPRÆPOSITE, Admodum, plurimumque Reverendi, Venerandi Consistorii ASSESSORES, cæteriq; Praclariss. DN. LECTORES & ADJUNCTI,* benevolentiae fores pari venerationis cultu pulso, cum animo Vestrum in Musas earumque cultores esse planè benigniorem, quàm verbis dignè exprimi potest, res ipsa loquitur. Ex quo ampliorem foveo spem, desiderium meum olim irritum haud futurū, quin fecundior aura mihi adfulserit. Proinde *Admodum, Plurimumque Reverendas Vestras Dignitates,* clara Ecclesiae & Reipublicae literariae sidera, orbi lucè sænerantia, submissis atque officiosis prosequor precibus, ut ex Vestri subsidii verè Herculei levamine mea studia, superiorum temporum sævitiæ telo pressa, spiritum atque vitam nanciscantur. Qui nunquam patiar, ut quisquam eorum, quibus vestra præstitistis beneficia, mihi gratitudinis palmam præripiat. Vobis, hac vice, *MECÆNAS* magne, *PATRONE* optime, *PROMOTORES & EVERGETÆ* honoratissimi, levidente hoc chartaceum munus, in debita venerationis *τημῆλον* consecro, animum tantum offerentis ad urnam officiosissimum paternè aspiciatis etiam atque etiam oro; cum tanta sit hujus materiei sublimitas, ut de me nihil polliceri possim. Interea precibus devotis orbis moderatorem conspellare mei erit, ut *Admodum, Pl. Reverend. & Praclariss. Vest. Dignitates* in tanto honoris fastigio locatas, Spiritu roboris sui refocillet, atque ad Pylis annos incolumes Ecclesiae, Reipublicaeque literariae bono conservet. *Quod vover.*

*ADMODUM REVERENDÆ & AMPLISSIMÆ
Admod. Pl. Reverend. Praclariss. Vest. Dignitatum.*

Devotissimus cliens

J. R. Auct & Resp.

DN. JOHANNEM ROGBERGIIUM,

Sanioris Philosophiæ Candidatum solertissimum,

pro Magisterii honoribus atq; Privilegiis acutè disputantem,

Amicum & Conterraneum honorandum,

Σ Τ Γ Χ Α Ρ Μ Α.

NO à Principio, quod est ubique
 Rerum, ducere originisque veræ
 Fontem, denique in ipso habere certam
 Existentiam & ordinis vigorem,

Cunctis propatulo & perinde planum est,

Cæli ac orbita nullibi ipsa aberrat,

Et Titan jubar haud retentat unquam.

Hæc ROGBERGIUS applicat stateræ,

Transcendentia cum pererrat alta,

Quodque examine ponderans acuto.

Est VERUM atque BONUM æstimationis

Summæ, quando DEI vel attributa,

Aut intrinseca rebus applicata

Sunt *resinæ*, rebus usque æqua,

Atqui UNUM prius est, quod hæc reducit

In se, tum ratione functionum

Certarum, ordinis atque constituti

Rerum, tum ratione procreantis

Causæ, quæ nequit esse præter unam.

Quare adgratulor entheos labores,

Conatusque tuos recens & olim,

RO-

ROGBERGI, tibi perdis in Camænis
Pernocti quoque comprecorque fausta,
Ut longævus agas in hæcæ terris
Felix, & vigeas polo perennis,
Cernens secula cuncta seculorum! !

Amicitia ergo scripsit

PETRUS LAURBECCHIUS, S.S. Th. D.
& Professor Ordinarius.

In Disputationem Gradualement

Viri Juvenis multò Præstantissimi,

DN. JOHANNIS ROGBERGI, Smol.

Philosophiæ Candidati Solertissimi.

Amici & Commilitis honorandi:

JOHANNES ROGBERGIUS

per Anagr.

HI. BURIS. ROGO. NE. NEGAS.

*Vi molles somnos captant & deside vitâ,
corporis infamant grandia membra sui.*

*HI meritò digni, curvi quos pondus aratri
durum, pregravet & BURIS adunca premat.*

*Sed ROGO quid fiet de illis qui intendere curas
omnes in Musas Maonidesque solent?*

*NE juga servitii subeant negat inclyta Virtus;
obstat & egregium nomen, & ipse NEGAS.*

*Et quoniam gnavus Musarum castra secutus
es, simul Aoniis & madefactus aquis;
non ad vile ministerium plebecula inepta
te trahet, at Proceres munia grata dabunt.*

*Ad natale solum properas, patriosque penates
visere cum cupias, sis via fausta precor!*

L. Mq.; utur festinatò scripsit

SIMON LAURBECCHIUS / Met. & Log. Prof. Ord.

VIRO - JUVENI

*Qua solidam eruditionem, qua pietatem & modestiam,
perquam Eximio,*

DN. JOHANNI ROGBERGIO,
Candidato Philos. dignissimo:

Dives, qui Sophies sua nomina condi-
dit albo,

Cunctaque prudenti cum ratione
videt;

Non, cui divitias Crcesi Rhamnusia præstat,
Nec, cui Mygdonii fulva talenta Midæ.

PHYSICA Te ditat ROGBERG, METAPHYSICA
mentem

Divitiis ornat. Dives opumque Vale!

κατὰ σκεδὴν

ANDREAS WANOCHIUS,
Phil. Pract. & Hist. Prof. Ord.
S. S. Theol. Extraord. & h. t.
Facult. Phil. Decan.

Uno

Una Trium Deitas, quæ temperat orbis habenas,
Uniat æterno Numine cuncta mea !

PRODROMUS,

erum à sensibus remotissimarum indaginem inflexis difficultatum mæandris implicari, quis eat inficias? Cum intellectus in iis indagandis, ductore ac doctore sensu destituitur. Hanc intellectionem obscuriorem difficilior elocutio excipit: Verba enim sunt Symbola τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθημάτων. His etiam lucem magnus Calov.

p. m. 145. tæneat, ubi inquit difficilima intellectu esse abstractissima, nisi exemplis è reliquis disciplinis petitis declarata fuerint; non loquendo de potentia sentiendi præcise, ut pro objecto habeat sensibile. Vasta igitur scientiarum maria tranaturus, crebrâ observatione comprobat, sensus, præsertim λογικαίτης, in rebus percipiendis utramque, ut ajunt, paginam facere. Secundum illud: nihil est in intellectu, quod non prius fuit in sensu. Hos duos cognitionis ocellos πῆρα & λόγος, inductione universalium agmen ducente, sequuntur. Universale verò est totum potestativum, quod continet plures species difficiliiores cognitu, quam pauciores; dum nos tenebris plusquam Cimmeriis post lapsum edenticum obducti agimus vitam cum maxima dependentia à sensu, tantum percipiente singularis. Ast homo tamen erectioris ingenii amore pulchritudinis hastam non deponit; sed alto supercilio difficilia spernit, altiora mentis æquâ bilance ponderando. Hujus difficultatis haud immunis est Metaphysica; Philosophia κατ' ἐξοχήν nominanda, & quidem virtualiter, ut semen arbor; quæ agit de omnibus rebus, non in particulari; sed in communi, continetq; in se inferiorum disciplinarum principia particularia, instar directricis. Nulla reliquarum disciplinarum potis est proprii objecti certos constituere limites, aut ad prima principia devenire, cum sint scientiæ ἀκέφαλοι, quod Calov. p. m. 144. affirmat. Ideo hujus scientiæ Aquilæ ac Præsidis in foro Philosophico dignitas haud minima sit; cumq; ea conjungenda necessitas in reliquis disciplinis, & etiam in Theologia, non tam simplex, quam expediendi, ultra sortem reliquarum elevata caput tantum effert, quantum lenta solent inter viburna cupressi. Hujus vero scientiarum viridarii rosam,

instat adamantis ad se trahentis, *Univertem* ferrum sub incudem examinis
 revocare animus mihi est: Sed mare carybdi variisque periculorum
 undis infestum transnaturus licet inprimis carpo remis: Cum per
ἰσομαθολογίας enodationem, in rei veram & genuinam significationem
 pervenire palmarum sit; ne Neotericos quosdam imitari videar, qui in
 simplici themate tractando, cognitione nominis silentio involuta, in
 ignota silva de statua Mercuriali, viam, qua eundem sit, demonstrante,
 incerti aberrare videntur; dum nostra opella perspicuis cancellis inclu-
 ditur. Sed, *Lactor* Benevole, certo certius aura favorii Tui me afflat,
 si inprimis æqua iudicii lance materiam, à me jam in lucem editam tan-
 tis difficultatum spinis implicitam esse perpendes, quantis vix alia in
 circulo philosophico; cum etiam mysteriis Divinis indagandis maxime in-
 ferviat, eoque nomine præcipuè mihi sacrorum studiorum amore à te-
 neris flagranti delectationi fuit. Deinde scias curtam supelledilem
 semper rebus inimicam secundis, hujus Minervæ partui non adultam
 ætatem concessisse; sed arcto pagellarum spatio ingenii mei foetum pro-
 lixiori expliatione clarioribusq; exemplis illustrandum, secundum inten-
 tionem meam priorem inclusisse. Me etiam non fugit, Te styli sim-
 plicitatem, quæ maxime conducibilis rei exprimendæ fuit, terminosque
 huic subtilitati necessarios æqui bonique consulere: Etsi rigidi scri-
 ptorum censores utilitatem & præstantiam minus assequentes, eos non
 esse Ciceronianos proclamant. Præterea de sacris institutum meum
 non fert, ut positive agam, remotive tamen & occasionaliter suis in locis
 agendum; obtestor igitur Te B. L. ut favore pristino mihi studiisq; meis fa-
 veas. Ego vicissim pro tua incolumitate DEUM venerari non desinam.
 Te vero Theonum deperditorum iconem censorem mei discurtus non
 efflagito, etsi à more tuo alienum non sit escam palatis bonorum paratam
 arripere, maledicentiæ contumeliæq; tuae tæbe tingere. Lamis es similis,
 quæ domi cæcæ, foris oculatæ, cum alienos conatus curiosâ nimis in-
 dagine quæras, tuos negligas. In omni via scrupi sunt, & cum maxi-
 me sol splendet, urit. Sed ego actionum mearum fructum bona con-
 scientia, non tua prurigne merior; & sic alacer & erectus per medium
 calumniantium agmen incedam, reclus omnium bonorum favore, tanquam
 Vulcanio quodam scuto. His, non tamen Tibi, placere possum. Si di-
 dicisti artem, praxin vix calles, cum non Ethicè, multo minus DEO gratus,
 vivas. Hicce vale & cave nè suspiria insonium in caput tuum tan-
 dem conspirent.

*)3(*)
THEOREMA I,

§. I.

Nauseam legentium evitaturi in etymo *Unitatis*, omnibus, qui degustarunt doctrinæ dapes primis labiis, obvio, ipsam homonymiam, erroris & varietatum recessibus semper fere impeditam, sulcipimus enucleandam, ut penetralia hujus abyssi, lucem fœneraturâ nostro instituto, feliciter penetremus. Unitas (α) ἀπλῶς καὶ γενικῶς nomine venit affectionis entis, non quantitativæ, prædicamentalis, & Arithmeticæ, multitudini oppositæ, quo sensu non omne ens est unum: Videtis Exercit: 3. sentent: Scheibleri p.m. 45. Sed determinatæ, quâ omne ens est unum, significans omnem indivisionem in quovis ente, sive sit e multis, sive non, dummodo unitate sua gaudet in suo genere, cumq; ente convertitur. (β) ὁμοιωῶς ἢ κοινῶς pro eo, quod in se est unum expressius determinans unitatem transcendentalem, ad quantitatem corpoream redigendam; sed tamen è multis, talem unitatem habentibus vel actu, vel potestate. (γ) ἐξοχικῶς καὶ μονοβρόπως pro singulari in summo perfectionis gradu, DEO, qui dicitur unus, Deut. 6. 4. Hanc Unitatem esse vel negativam vel respectivam inquit Strat: p. m. 47. Quod idem est, ac esse solitarium, cui negamus multitudinem rei, ac consortium aliorum Deorum. Inde unus est Deus, quia non sunt plures Dii. Palato Alstedii 6. gradus sunt unitatis. p. m. 882. in infimo aggregationem absque ordine, collectiva, fortuita, casualia & inordinata ponit, deinde unitatem ordinis, ut exercitum. Tertium genera, species, alia entia respectiva fœtusq; rationis constituunt. Sed quis non primo intuitu intuetur hos tres gradus accidentales esse, & æquivoce de unitate dici, unâ cum duobus prius recensitis; acceptio tantum prima nostrum promovebit institutum.

Facilis est responsio ad dubiola in hoc momento occurrentia, omnis affectio debet esse distinctum quid a subiecto; unum ab ente reali non est distinctum quid, E. non est affectio. Negatur; Quod omnis affectio debeat esse realiter distincta à subiecto. Joh. Hundeshagen etiam affert quantitatem P. m. 289 dicendo quantitatis affectionem esse divisibilitatem, quæ differt à quantitate sola ratione. Obj. sine quo res potest quidditative concipi in casu recto, id non est de essentia talis rei, homo quidditative concipi potest sine Paulo, Petro. &c. non E. singularitas adeo sit de essentia hominis, ac rationalitas. Resp. sed absque ratione, dum res suâ singularitate apta sit existendi, sine qua non existit, nempe sine singularitate determinata, indeterminata est Chymæra, huc refertur etiam cognitio singularium in actu signato. 2. Neque dicam nobis scribunt, qui transcendentalem unitatem cum quantitativa & prædicamentali confundunt, dum veritate verius est, quod unitas transcendentalis omnibus rebus competit, etiam ipsi DEO; Sed quantitativa corporum naturalium propria, de iis recipitur, affectioque corporum ad æquata suffragio omnium Physicorum salutatur. Alias unitas Arithmetica duo membra involvit, & rem quantitatis indivisam, quæ est Physicæ considerationis, & principium numeri, partem totius discreti. quæ immaterialibus prædicamenta transcendentibus congruit.

§. III.

Ratis instructa est quidem remis, adhuc tamen ancora retinetur bolide, dummodo profunditas maris exploratur: Cum circa corticem hærentes nucleum attingere nequeamus, priusquam omni æquivocationi vocis, remoram nobis objicienti, ultimum dicamus vale. 1. *Prior est unitas rationis seu universalis, & rei seu singularis.* Applausu minus favorabili recipitur sententia affirmantium universale & singulare disjunctam constitutu

stitueret affectionem, dum veræ affectionis requisitum abest, quod affectio omnis disjuncta membra habeat realiter existentia ante mentis operationem, vide Calov. p. m. 305. Sed extra mentem non est realis, in quantum est universalis, quis unquam affectionem entis nudum factum rationis constituerit? quæ realitate sua, in re existens, enti intrinsece competere debet. Singulare dicitur numericum, individuale & incommunicabile, per multiplicationem sui ad inferiora.

§. IV.

Universale siquidem in ipsis rebus extra operationem intellectus non datur; sed formaliter ab intellectu dependet, inde denominatio dicenda est extrinseca. Etsi ex natura rei universale à singulari non distinguitur, quæ sunt idem reipsa, non possunt prædicari de se invicem, cum prædicatio essentialis significat identitatem subjecti cum prædicato, si non formalem, tamen realem. Cum essentia & natura animalis vel hominis in se, & per se, præcisè differentiis specificis & conditionibus individuantibus, absque omni dubitationis alea, cuius præjudicio sano, liberoque intellectui sit una; etsi operatio mentis in pretio habetur, ut distinctè percepta in animo perpetuò fixa maneant. aliena tamen longè sunt à fictis, & entibus rationis. in substantiæ unitate percipienda è re est intellectus operatio; non tamen unitas substantiæ ficta est & rationis tantum, neque tot sunt naturæ animalis, quot species & individua; cum una omnium sit animalis natura, quæ differentiis tantum specificis, non essentialiter; sed numericè differunt. Videtis Pet: Aurivillium subtiliter de hac re differentem in suis Disputat. Metaph. p. m. 105.

§. V.

Inde rejicimus Fonseca unitatem præcisionis, quam infert Mendos: p. m. 364. dicendo naturam habere universalitatem, quam nunquam communicat suis individuis, neque in illis cum

cum ea reperitur. **A**st rei veritas aliis fulcris stabilitur, dum â parte rei, neque in esse actuali; neque possibili datur unitas præter singulares, quæ ob similitudinem vocatur unitas formalis: id est, essentialis unitas per similitudinem extrinsecam, quæ nullam unitatem realem ex parte objecti ponit: Sed attributum fundatur in ente, quod ratione tantum est illo prius.

§. VI.

Haud dissimilis est error Platonis, qui asserit universalem naturam ac ideam realiter â singularibus esse sejunctam, quam speciem communem appellavit, hæc idea omnium singularium in mundo existentium propago esset. Sed quis hæc cerebelli ficta digna suo calculo existimet? dum extra singularia non datur entitas, ut superius demonstratum sit, si esset secundum ipsius sensum â singularibus separata, non potuisset inesse iis intrinsicè & de iis essentialiter prædicari; Sed falsum consequens, E. antecedens. Impossibile est idem simul esse, & non esse. Intellectus abstrahit naturam â phantasmatis, etsi ipsa natura in iis est individua & singularis, neque species impressa est formalis repræsentatio objecti, sed tantum virtualis, in quantum continet virtutem activam producendæ cognitionis: species E. impressa non est ratio formalis constituens universale, illudque immediate denominans; sed tantum potentia, species E. est unitas universalis in actu primo, dum species spirituales â materialibus separat. Universalia ratione constituta posteriora sunt rebus ipsis, quæ respectu rerum inferiorum sunt *univoca*, vel *analogæ*.

§. VII.

Alias usu frequenti unitas accipitur 1. *materialiter* sine mentis ope existens in individuis, estque *universale potentia, physicum* & in multis 2. *formaliter* est natura communis per præcisionem intellectus â singularibus abstracta, cum aptitudine *πληθυντικῶς* essendi in iisdem. Dicitur *universale actu Metaphysicum*

*ficum, abstractum & post multa. Est E. materiale hic quod, formale quo, illa multa sunt singularia distinctione cognita, in quibus est universale, deque iisdem prædicatur clarè & distinctè; eadem singularia beneficio cognitionis sunt unum adæquatè prædicabile de singulis, ratione modi, non rei, dum confusè non distinctè de iis agit. Observatur hic *mentalis unitas & realis multiplicitas*: quæ tamen non semper actualis est, natura abstracta non unitatem individualementem, aut universalem; sed formalem obtinet, quæ consistit in singularitate naturæ, dicitur formalis, dum occupatur circa essentiam, quæ est forma: Formalis est media inter singulare & universale, quam concomitatur unitas attributum entis, de hac unitate formali differit doctè Rudrauf. in suis institut. Metap p. 26. *Unitas formalis est simpliciter ipsius essentia, in se, & ratione essentia alius constitutionis sumta, præscindendo ab utraque unitate singulari & universali, non quidem utramquæ tollendo & rem ipsam separando, sed attendendo aut considerando utrum res singularis vel universalis sit, ut unitas nature humane, contradistinguitur materiali, quæ est singularis & sequitur eujusque rei formam.**

§. VIII.

Universalitas quatuor modis se nobis sistit (α) *in causando*, ut causa universalis modo generali & indeterminato in effectum influit ad plures diversæ naturæ & constitutionis effectus æqualiter concurrentes. (β) *In representando & significando*, est nomen vel species plura representans: qualis est conceptus formalis de objectivo universali formatus, eundem menti offerens. Hoc signum a singularitate non separatur, sed propter rei universalis representationem dicitur universale, quod fit vel *directe*, per actum cognoscentem singularia confusè; *Vel per alium actum reflexum*, considerantem convenientiam naturæ communis cum inferioribus, quæ dicitur notitia comparativa. Habere unum sine alio cognitum est cognitionis esse-

effectus formalis. (γ) *In predicando est universalis propositio de pluribus prædicanda; inde dicuntur propositiones universales, καθόλου & demonstrativæ; vel universalia in distribuendo per particulas, omnis, cuncti &c. efferenda. In confesso ergo est Logicos universalia ad eundem examinis revocare eo animo, ut notiones secundas omnibus rebus imponant; Sed Metaphysici ipsam rem secretâ æstimatione pensitant. Max. Rever. S.S. Th. Doct. & Prof. Prim. Jacob Flachsenius in Collegio suo Logico verè aureo p. 258. & 284. distingvit inter rem νοηματικῶς & πραγματικῶς ponderandam. (δ) *In essendo est natura communis à singulari abstracta, aptaq; multis inhærere. Duo omni universalitati incumbunt, Unitas multiplicabilis & multiplicitas aptitudinalis; per illam unum in interioribus pluribus multiplicatur. Nervosè more solito illud expedit Admod. Rev. Phil. Pract. & Hist. Prof. Dn. Mag. Andr. Wanochius in suis Disquis. Pract. p. 211. dicendo, *Universale nihil aliud esse, quam singularia omnia fundamentaliter nimirum & materialiter in esse materiali, sive in prædicatis essentialibus communibus, quamvis habeant rationes formales distinctas, & universale, quia universale reduplicativè aliter & considerari debeat & explicari, aliter singularia: illud unum est, ista multa, vide plura loco citato & seq. Actus hic universalis constituens ens sedem immediatè habet in rebus ipsis, quam constituit in se indivisum ratione, illa denominatio, quam formaliter tribuit suo objecto cognito, diverso modo est intra & extra intellectum; basis est similitudo non prædicamentalis; sed fundamentalis.***

§. IX.

2. Posterior divisio nominalis est vel καθ' αὐτὸ per se, vel καθ' ἄλλο per accidens.

Tria requisita sunt entis per accidens 1. actualis plurium convenientia 2. contentorum completa ratio 3. extraessentialis habitudo. Unum per accidens est ens indivisum, in se af-

affectum aliquo conceptu, scilicet secundo, non pertinente ad primum conceptum rei, dicitur (a) *ratione subjecti*, in quo unio plurium fit, qualis hominis Theologi & Philosophi; ut & hominis infimæ fortis, varias artes manuarum callentis. (β) *Ratione sociationis*, vel (1) *interioris conjunctionis* cum quadam permeatione, ut in ferro ignito, aqua que salsa. Vel (2) *exterioris*, quæ fit insitione, iunctura, glutine, sutura. (γ) *Ratione aggregationis*, collective, in entibus per aggregationem unitis: vel cum ordine, ut virtutes in homine virtuoso; vel absq; ordine, ut cumulus lapidum, fœni, &c. unitas hæc ab essentiali differt 1. *Ratione Formæ.* 2. *Subjecti.*

§. X.

Unitas per se, sine plurium entium completorum complexione exhibet ens indivisum in sua hypostasi. In simplici essentia nihil per accidens, concurrentibus vero pluribus completis, non fit unum per se, quæ vero non completa sunt, sine aliqua contradictione possunt redigi ad unam essentiam; si modo sese ut actus & potentia habeant. Exemplo fit anima rationalis in homine & corpus organicum, quarum illa se habet instar actus, hoc vero potentia, quatenus cum isthac componendum. Nullius ponderis est sensus quorundam aientium unum per se constare uno, vel pluribus conceptibus ejusdem prædicamenti, unum per accidens conceptibus diversorum prædicamentorum: In aprico est contrarium exemplum in exercitu, qui absolvitur conceptibus unius prædicamenti, tamen non est unum per se, sed per accidens. *Arist. lib. 4. Metaph. Cap. 5. ait καὶ ὅλα ὅσα μὴ ἔχου διαίρεσιν, ἢ μὴ ἔχου πῶς τῃ ἐν λέγεται*, nam omnia attribuunt sibi & nomen & omen unitatis, quæ non habent divisionem. quam acceptionem hac vice ambabus amplectimur manibus, in sequenti sectione quoad *πραγματιολογίαν*, enucleandam, quæ dicitur alias *unitas rei vel realis, per se, formalis & essentialis.*

THEOREMA II.

Unitas est attributum entis unitum, primum, absolutum, quo ens est indivisum. De hujus primarii & generalissimi attributi adæquatâ & genuinâ acceptione certiores facti, dato vel ventis, fidere utinam felici! puppis nostra in altum tendit, ubi nulla falacia, sed undarum ingens fremitus nobis est obviam, sc: varietas sententiarum divortiaque Auctorum de formali unitatis, priusquam hanc glaciem frangimus, pro modulo ingenii datam definitionem examinare volupe est.

§. II.

Genus hic genuinum posuimus (a) *Attributum* entis, etfi extraessentialiter & *πρωτότως*; tamen necessario & immutabiliter ipsum ens denominat, quod dicitur (β) *unum* cum solitariè & simpliciter, absque complexu alterius membri, cum ente recipitur. In fumum abijt vanitas quorundam dicentium unitatem non esse adæquatam attributum entis, quia ens immediatè dividitur in unum & plura; hinc alterum dividens membrum non potest converti cum diviso, sc: *Ente: Sed Aristot: Philosophorumque calculus uniformis inquit tria entis attributa cum eo converti.* Multitudo non est attributum entis, sed entium, non sumus nos solliciti de attributis entium, sed entis, multitudo addit tantum extrinsecam denominationem à coexistentia aliarum rerum, quæ ut extrinseca, non facit rem convenire ratione entis. Sed (γ) *Primum* intrinsecam naturam innuit, cum essentia entis intimè connexam, quam exprimit & penetrat. Quidni præterea dici possit (δ) *absolutum?* dum absque omni limitatione & respectu simplicissimè essentialis nomen imponit. (ε) *Indiviso* insuper ei competit entitativa; omne ens est indivisum & immune ab omni aggregatione multorum entium completorum diversæ naturæ; ut & à virtuali continentia plurium sese κατὰ μέθεξιν participantium.

Indivisio ideo importat ens non esse dividendum in plura completa, vel sese essentialiter inferiora. Hinc liquet nos adduxisse in definitione *Unitatis* realis & per se quicquid facit ad æquatè eam definiendam, ne commercium cum unitate mentali, aut uno per accidens habeat.

§. III.

Jam Carybdis nos in Scyllam ducens obvenit, si non Lynceis J oculis cursum dirigimus: nempe tot animorum dissensus & litigia de ratione formali *Unitatis* obvia sunt, ut rima illud periculū evadendi feliciter inventu haud facilis sit. Scheiblerus in Metaph. sua p. m. 50. Scal. Exerc. 65. Sect. 5. citat, qui dicit *indivisibilitatem* poni in definitione unitatis ad suppleendum defectum vocabulorum positivorum, quæ revera non aliquid negativi, sed positivi significat. Alii pro *incommunicabilitate* ut pro aris & focis pugnant. alii *privationi* favent, sed vadam tentare, non est tranare, instrumentis aptioribus instructi erimus, si cursum optatum obtineamus, quæ adhibita, controversiæ statu sublato, veram sententiam brevibus expriment.

§. IV.

Unitas ratione rei est ens positivum, conceptum realem habens, licet in particulari ab aliquo ente distinguitur, non tamen in tota latitudine possumus admittere conceptū entis esse ab unitate distinctum, qui semetipso est unus *objective* sine fictione. DEUS essentialiter unus destituitur omni divisione. Angeli etiam hac gaudent indivisione, & homo per conceptum unionis. Materix & formæ *Attributum reale* habet *objectivum conceptum*, qui est *realis & aptus ad existendum*. Neq; distinctio quorundā Scholasticorum inter indivisū esse *radicaliter*, & non *formaliter* alicujus valoris est; dum idem important, esse indivisum formaliter, & habere formam, cum qua repugnet divisio, quæ forma in DEO, nihil aliud est quam ipsius actualitas; In homine est unio; *Divisio enim radicalis est posse dividi, actualis est ipsa divisio*, iis op-

ponitur in compositis *contradictoire unio & actualitas in simplicibus*. Ratio formalis unitatis non est conceptus positivus sola ratione ab ante distinctus. Opinio Thomæ nec magni æstimatur, qui asserit principium numeri addere enti aliquid positivi ratione quantitatis: quæ est sola principium numeri, inde ad unitatem transcendit, dicendo eam eodem modo esse positivam; sed consequentia nulla, aliud est videri, aliud esse conceptum specificum, quem essentialiter quantitas constituit sua unitate non destituta, numerus non privationibus, sed unitatibus collocatur. *Conceptus vero unitatis est positivus, ens reale & non nudus factus ingenii. Ens præcise consideratum & formaliter omnes conceptus entis includit, nullos vero excludit; etsi intellectus uno actu indiviso non omnes, quod solius est DEI independentis, percipit.*

§. V.

Minime consistit unitas in *actuali divisione*, dum in leone uno inter materiam, formam & partes integrales nulla divisio sit, illi tamen non est deneganda divisio ab omni alia materia, forma & substantia; sed multitudo non est una, sed plures res, de qua colophonis gratia disquiremus. Aristot: 5. Metaph. cap. 6. *Universaliter inquit, quotcumque non habent divisionem, quatenus non habent, eatenus unum dicuntur: quod vero secundum quantitatem & prout quantum indivisibile est illud omnino & sine positione est, nempe sine entitate positiva unitas: hinc docet Philosophus unitatem esse rationem indivisibilitatis, sine positiva entitate, quo discrepet a puncto, quod est indivisibile, sed positivum.*

§. VI

Simplicitas est quidem maxima unitas, quæ tamen in suo formali enti non rationem positivam ab ente simplici & perfectione distinctam, addit. In promptu est simplicitas DEI. *Ens & absolute consideratum formaliter non est unum, aut plura, sed*

sed ab utroque, ut & a vero & bono abstractum. Animal, per ordinem ad rugitum & discursum, ut formaliter rationale & irrationale concipitur, sed ab utroque ratione abstrahit: Inde meridie clarius patet discrimen unitatis ab ente. Suaque sponte corrumpit eorum opinio, qui unitatem in privatione, aut negatione ponunt, non idem est animal, cœcitas, vel negatio utriusque. Pro privatione ita insurgunt; si *unitas ei competit, utique sit affectio entis, at V. prius*, dum oculo inest una cœcitas, & non plures: Sed respondemus cœcitatem in indivisione consistentem ei non per se competere, sed per accidens, ratione habitus oppositi.

§. VII.

Priuationis nulla est efficacia, hinc sequeretur, quod multitudo, cui unitas opponitur, esset ordinaria entis affectio & potiore jure, quam unitas. *incommunicabilitas* iusto est latior, quæ non solum unitatem per se; sed etiam per accidens in gremio fovet. in nervum etiam erumpit Mendosæ illatio, qui infert unitatem esse identitatem ad se ipsum, aliud tamen est unum & idem sibi ipsi; Identitas ad se ipsum fundatur quidem in unitate operatione mentis, per aliquam comparationem: sed unitas convenientiam habet cum re sine omni operatione intellectus.

§. VIII.

Sequitur inde ex aliis sublatis unitatem consistere in indivisione, Nobis tacet Calov. p. 310. Rudrauff. p. 27. Hundseshagen. 292. Thuron. p. III. Strateman. p. 498. From. 107. & Alii. Terminus tamen hic non est negativus, sed positivus, quia materiale, non formale, nullam partium compositionem, aut pluralitatem formaliter admittens; cum formalis indivisio est inter partes unitas; nulla hic metuenda contradictio. quis diceret animam rationalem a rationali distinctam, per carentiam partium aut independentiam a materia constituti: Elephantis formam a nostra distinctamprehendimus, non tamen ir-

rationalitas Elephantem constituit; etsi discursus negatione effertur. Res divisa est formalis effectus carentiæ unionis, non vero terminorum, qui sunt conceptus positivi; ita unitas est indivisio illi divisioni opposita. Non applausu nostro digna est sententia agentium indivisionem duo negativa, more latinorum affirmationem significantia, inferre: Cum negatio nulla revera infertur, *Indivisio enim entitates veras & completas primo intellectas vult.* Secundo quod negat unum non esse alterum, est assertio non negativa, sed positiva: neque unitas addit enti aliquid positivi, ut antea diximus, quo sit ens reale non cum alio conjunctum. Et sic requireret unitas aliam unitatem pro affectione, inde progressus fieret in infinitum, quod naturæ naturatæ est impossibile. Intellectus quidem potest præscindere rem unam ab altera; non tamen eam variabilem reddere.

§. IX.

Præterea non est inferendum, sicut res simplices & actuales significamus per negationem compositionis; ita unitatem per divisionem, cui opponitur, dum dissimilitudo in primo frontispicio apparet, negationem veram simplicitas contradictorie opponendam partibus & compositioni infert, qui sunt conceptus positivi, qualis divisio non est, sed vel corruptio unionis active sumptæ, vel formalis carentia unionis. Res est una vel simplici entitate, vel unione partium, indivisio igitur dicitur privatio divisibilitatis, non *proprie*; sed *metaphorice* per aliquam similitudinem, quæ assimilatur privationi, inhæret hæc enti reali, ut omnes privationes; sed in negatione non consistit, ideoque non expostulat subjectum, multo minus subjectum definitum. Ex oppositis patet indivisionem propriè loquendo non esse privationem, privationes non remouent nisi id, quod natura debitum fuit; intelligimus tantum *indivisionem entitativam*, sed accidentalis, item indivisio à se ipso

ipso, hac vice alienæ sunt. Indivisio hæc superaddit negationem enti duplicem (1) *divisionem κατὰ μέθεξιν*, seu *communicationem ad plura inferiora essentialiter distincta*. (2) *divisionem in essentia*, ut intellectus unum à se ipso non divisum & separatum apprehendat; dum res per se una non actu divisas essentias complectitur.

THEOREMA. III.

Methodi nostræ memores, pro pectoris talento, unitatis insitæ vi ante oculos positâ, ulterius tentamus vadum, quo obviis ulnis divisionem ejusdem nos excipientem meridianæ claritati exponamus. Estque *indivisibilis* vel *divisibilis*, illa actum & potentiam, hæc actum tantum unitatis abnuat; Illa *indivisibilis* est summè simplex, ex intrinseca natura indivisibilis, ut nunquam alterius constitutionem ingredi possit, dicitur *perfectioris*, expers omnis compositionis extrinsecæ, solius DEI, quia ens per simplicem essentiam, sine diversarum rerum concursu, in quas resolvi potest, est indivisum. Abstracta *unitatem rationis*, non *rei*, *præcisivam* non *positivam* obtinent: Sed eminentissima ratione indivisibilitas DEO accommodatur, ni pagana persuasionem induciti *πολυθεΐα* calculum nostrum adjiciamus. communis est quidem essentia divina diversis suppositis, sine aliquo periculo absurditatis in una indivisibiliq; essentia subsistentibus: dum suppositum non peculiarem speciem entis absolvit; sed tantum subsistendi gradū & modū innuit. *Pluralitas igitur suppositorū vel personarū nihil minus, quam plures naturas infert*, cum solum modis distinctis & incommunicabilibus acquiescat, qui à substantiâ divina nullo discrimine, sed ab humana reali separantur. Humana Christi natura sua destituitur *ὁμοεισ* propria; nec tamen aliquid perfectionis humanæ naturæ propterea decedit, quod propria personalitate careat, quia defectus ille satis abundè fuit refartus, dum in infinitâ hypostasin filii Dei fuit assumpta. Nobiscum sentit celebrer. Theol. Hieron. Kromaj. p. m. 208.

Friedlib. in sua Medulla p. m. 481. Kœning. p. 126. Olaus Laurel. in suo Syntagma Theol. p. 282. Cundisius in Compend. Theol. p. 186. Hafenreff. in locis Theol. p. 242. & Alii magni commatis Theol. *Hanc unionem naturarum non naturalem, personalem non personarum esse affirmat subtilissimus Dannhæb. in sua edoasphiæ Christi. p. 626.* Etsi ignis in terro, Sal in aqva detentus divortium à suis suppositis facientes realem distinctionem arguant: tamen in mysterio Trinitatis pluralitas non est *accidentalis, aut essentialis; sed Hypostatica.* Essentia divina de tribus personis prædicatur, non ut totum de partibus, nec ut genus de speciebus, non ut species de individuo; sed ineffabili & incomprehensibili modo. Videfis B. Calovium p. 312. August. citantem. Est E. in Sanctissimæ Triados unitate mutua suppositorum *παρανομίας*, quæ potius unitatis, quam unionis nomine in sua simplicitate & sublimitate effertur.

§. II.

In genere, omnibus, qui primis labiis bonæ definitionis latices limpidos degustarunt, in confesso est, hanc divisionem esse analogam & quidem attributionis, cum membra divisa non æqualiter de uno participant; nam quo minus quid sit dividuum eo magis est unum, inde quorundam divisio unitatis per unitatem & unionem silentio non est prætereunda, dum dextrè expedita, huic datæ haud dispar sit.

§. III.

Divisum enim & partes dividentes differunt solum claritate & obscuritate suorum actuum: Actus enim dividens denominat partes dividentes, divisas & clare cognititas, eaq; ratione dicitur explicare divisum: non debent inter prædicata objecti computari prædicata actus ipsius; nec inter actus prædicata, prædicata objecti. In hoc complexo leo cognitus, quando quæritur, quid repræsentatur ex parte leonis? non debet ibi involvi denominatio cogniti, quia hæc non respondet ex parte objecti; sed

sed ex parte cognitionis, à qua leo denominatur cognitus, dum ex parte leonis est animal irrationale, cognitio reduplicativa nuncupatur, quando objectum, ejusque conceptus simul concipitur. Aliud E. est complecti objectum *specificative & materialiter*; aliud ratione objecti *reduplicative & formaliter*. in priori significato appellat naturam terminantem cognitionem, non vero includentem formaliter prædicata cognitionis, reduplicat etiam cognitionem ipsam; nam objectum formaliter cognitum est in mente: Sed cognitum formaliter reduplicat cognitionem, ergo & objectum formaliter. Nunc E. non agimus de objecto reduplicative, illud esset confundere prædicata actus, cum prædicatis objecti; Sed materialiter objectum sumimus ex una parte; actum vero materialiter ex altera. In posteriori unitas non est in intellectu independentem, quia *quicquid existit ex parte rei, ut existit, est formaliter singulare*; sed dependentem, non tamen in genere causæ efficientis, quia cognitio nihil reale efficit in objecto cognito; sed formalis, per quam formaliter est. Per rationem formalem res in primo & proprio suo conceptu ab aliis distincta constituitur, dicitur conceptus *objectivus, quidditativus*, de re, qua talis; sed *formalis est actus mentis & qualitas* per eundem relicta. Ratio formalis hominis non est *to esse sensitivum, & esse animatum*, licet hæc sint in essentia hominis, & primo modo per se; non tamen ipsam essentiam in propria ratione, quæ solius est hominis, completè constituunt: doctè de his agit Doct. Rudrauff. in suis Decisionibus Met. p. m. 27. & And. From. in Syn. Met. p. 36.

§. IV.

In specie robur nostræ divisioni prius in medium allatæ ipsa essentia simplex ministrat, quæ est *absolute simplex*, omnem respiciens divisionem, dependentiam & participationem extrinsecam, ab alio essentialiter priorem, quæ soli DEO competit, cujus essentia non tantum est una actu indivisa; sed etiam ut nullo

penitus modo dividi aut multiplicari possit, ab eo omnes res dependent, quæ essentiam, conservationem causarumque secundarum applicationem; *sed in suo genere & secundum quid*, unitas indivisibilis essentiæ præcisè & metaphysicè sumptæ inservit. quæ iterum est duplex, alia divisionem possibilem in plura respicit; alia communis spiritibus & accidentibus divisionem multiplicationemque admittit ratione individui, non essentiæ, dicique potest ex potiori analogato *unitas spiritualis*.

§. V.

Unitas divisibilis est, quæ ens per diversarum rerum realiter distinctarum, in quas resolvi possit, concursum, mediante unionis, est indivisum.

Flamen contradictionis circa definitum excitatum levissimo stabello removetur: dum quis exploratum habet nos vario respectu & modo, dicere unum & divisibile; imus manibus pedibusque in eorum sententiam, qui affirmant hanc unitatem à parte post, ratione status, & termini ad quem omni divisione destitui, quæ à parte ante ratione principii seu termini à quo divisionis non est expers; Olim divisa per essentiam, jam indivisa unionis gratia. Sic non καὶ αὐτὸ per se, essentialiter & independenter; sed καὶ ἄλλο, per aliud, extressentialiter & dependenter indivisionem possident; cui suos natales unitas composita debet.

§. VI.

Divisionis quoque ipsius, vel rei vim ingenii lance ponderaturis elementum unitatis divisibilis occurrit, instar fundamenti ac fulcri, (α) quod est ipsa unio, seu actus uniendi res naturâ diversas, deinde (β) principium formale ad unguem enucleandum, rerum diversarum concursus & indivisio, non aequalis saltem adumbranda hic venit; sed arctissima & intima, quæ unio appellatur. (γ) Effectum consequens hanc unionem, tanquam ex fonte & scaturigine perenni promanans est ipsa communio. Hæc unitatis genera suis commodis & utilitatibus non tantum omnibus disciplinis philosophicis; sed etiam Theologiae

logiæ inserviunt, quæ scopus ac meta est omnis nostræ doctrinæ. Quis unquam hâc aliisque ingenii dotibus ex rebus naturalibus colligendis non instructus, locum de Christo cum fructu penetrare queat? qui extra omnem dubitationis aleam est fundamentalis. *Christus enim est nucleus, centrum* ἔστέλ ἐ σκοπιμώτατον, quod *χειρηνωσία* necessaria sit salutis consequendæ nos Salvatoris oratio *περαγωνίῃ* docet; Joh. etiam in cap. 17. v. 3. *Αὐτὴ δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιῃ ζωῇ, ἵνα μὴ σπασί σε τὸ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπίσταίς Ἰησοῦν Χριστόν.* ex professo hoc tractat Kromaj. p. m. 185. seqq. ut & celeberrimus S. S. Theol. Doct. & Profess. ad Auram, Maximè Rever. Petrus Laurbecchius in disput. Doctorali p. 1. Sed nos telam inceptam, ne immittamus falcem in alienam messem, urgemus.

§. VII.

Unitio est unionis actus, qua res natura diversa, ad unitatem redactæ indivisionem consequuntur.

Ut succurramus intellectui, qui in his terminis ritè intelligendis facillè deviat. Usus definiti ab Archi-Philosophis frequens primum in conspectum veniat, qui generalis & absolutus conjunctionis actum statumque includit, quam unionis notationem hac vice alienam silentio tegimus: Ubi unitio ante oculos ponitur specialis ac respectiva, respectus tam *principii* seu *actus conjunctionis* uniendorum, per quem unibilia actu evadunt unita: quam conjunctionis *factæ status*, seu *durationis*; hic permanens rei unitatem obtinet statusq; conjunctionis, in posterum enucleandus, dicitur; Ille *transitorius*, unionis causa, nuncupaturque actus conjungens res differentes, in quibus est aptitudo, nempe *δύναμις καὶ ἐπιτέλεια*: Quæ unitio in medium posita fundamentum est proximum unionis, cui primò & immediate innititur, eam hic describendam, cognatum unitatis Rudrauff. p. m. 30. appellat.

§. VIII.

Unio est concursus seu conjunctio rerum per naturam distinctarum ad indivisum aliquod constituendum. Conveniens est huic ferme Græcorum Svidæ & Phavorini, ἕνωσις ἐστὶ συνδρομὴ κοινωνικὴ τῶν διασώτων πραγμάτων. quod assensu excipit Calov. p. 315. *Unio est concursus communicabilis rerum distinctarum.* Ex dictis apparet ratione subjecti seu unionis, quod non *active* hic pro unientis parte; neque *passive* pro passione unibili & rerum unitarum nexu; sed *relative* pro unitorum relatione & mutuo respectu consideratur, qui est immediatum consequens unionis. Hanc acceptionem unionis iterum à significationibus æquivocis eximere mens est, propriè enim *es per se hujus est loci*, quæ paulo inferius acriori judicii acie perspicienda est.

§. IX.

Improprie verò & analogicè multarum denotationum haud immunis est vox hæc, quarum præcipuas breviter secundum nostrum propositum aperiamus. 1. *Verbalem* in nuda verborum convenientia consistentem tropi & locutiones figuratæ detegunt. 2. *Notionalem*, vel κατὰ μέγεθος genus, species & individuum in Logicis referunt. 3. *Socialem* vinculo societatis juncti recludunt, quæ juxta triplicem hierarchiam dicitur *Oeconomica*, *Politica* & *Ecclesiastica*. 4. *Moralem* congruentia morum & voluntarum gratus consensus manifestat. 5. *Accidentalem* κατὰ συνυψιθνήσις, alias realem improprie dictam, plura ad unum accidens constituendum concurrentia absolvunt, quæ fit tot modis, quot unum per accidens, de quo actum fuit p. 9. Nihil tamen negotii hujus accidentalis unionis reali unitorum præsentia gaudentis cum figurata & respectiva est; sed ei contradistinguitur, eò tamen intuitu indicatur hoc nomine, quod terminus ejus sit unum per accidens sensu Rhetorico; non vero secundum ἀνείθεαν Metaphysicorum est unum; nam unum per accidens, est ens per accidens ex analogia

§. X.

Aliarum divisionum est usu frequentissima in *unionem accidentalem* (a) *interiorem*, quâ unita se invicem permeant, quandam *περὶ ἄλλήλων* inferunt, & propius ad unionem accedunt. Vel (β) *exteriorem*, quâ, absq; permeatione unita sese extrinsecè attingunt, & cum quadam *ὑπόστασι* ab unionem vera nostrum institutum sublevante, recedunt, quam dilucidis & nervosis divisionibus Reverendis: Episcopus, jam beatus, Joh. Gezelius S.S. Theol. Doctor celeberrimus, meusque Patronus, dum viveret summus in sua Encyclop. pag. 128. magnus Calov. p. 317. Scharf. p. 59. Thomafius in Erot. suis Met. p. 5 & Alii explanant.

§. XI.

Hic tamen unionem *μυστικὴν* tam *Sacramentalem*, quam *Spiritualē* & *Cœlestem* taciturnitate præterire nefas ducimus, *illa* in Sacra Cœna inter rem terrenam & cœlestem, modum unionis Sacramentalis quæstiones 29. 30. 31. &c. de *Cœna Domini*, Patriæ celebris Theol. Adm. Rev. Dn. M. Joh. Colliandri, Prim. Lect. Wex. dilucidè exponunt; *illa* inter cor fidele & Christum in hac vita. vid. Kœning. p. m. 209. seqq. & *hæc* inter beatos & sanctam Trinitatem in ætera vita perspicua redditur. Consule Calov. p. 317. Kœning. p. 64. *Hæc* unio Mystica non nisi κατ' ἰσχυρίαν dicta *ὑπόστασι*, omnibus imperfectionibus remotis, sese unioni in rigore Metaphysico proprie agnoscendæ, suo modo accommodat.

§. XII.

Unionis materia sunt substantiæ (a) *substantia* enim & accidens, pluraque accidentia unione conjuncta non constituunt unum per se *diversarum rerum* more disparatorum concursum necessitas unionis requirit. (β) *Per naturam distinctæ*, ubi distinctio localis non excluditur, quamvis essentialis adstruitur, non saltem extra unionem, sed etiam in ejus statu, *ἑώρα*, quâ unita se mutuo respiciunt, non unitorum mutationem infert. Neque in Schola Logicorum fas est unionem constituere inter

genus, speciem aut individuum, dum re ipsa unum sunt, differentiã tantum rationis rationatæ admittendã. Speciem enim unionis constituentia non solum disparata extra, sed etiam intra unionem sunt. (γ) Aptitudo unionis uniendis inest, ut potentia & actus, dum una natura est perfectibilis, altera potens ad agendum.

§. XIII.

Unionis forma *σύνθετον*, vel conjunctionem substantiarum conseruat, quæ etiam unionem mixtionis vel confusionis abrogat; dum unum constituentes, unionem veram, realem, propriam & substantialem ab omni alia alienam præsupponunt. Cujus terminus *ἐναποίς* & differentia *σύνδρομη και ωική* est adæquatus unionis substantialis conceptus, quo ultimò constituitur ab omni unione impropriadi distinctus. Antequam divisionem agredimur, in ejus effecti sc. cõmunionis mentionem incidimus, cum tam arctus nexus inter eas sit, ut una sine altera consistere nequeat. *negata vero unione substantiarũ certo certius est nullã fieri priorũ communicationem, & vice versa, negata hac, tollitur unio: Et quò arctior unio, eò arctior conjunctio, neq; realis conjunctio sine præsentia admittitur, ratio ἐνώσεως animæ & corporis separatione expirat.* B. Meisnerus in Phil. Sobr. p. 519. Calvinianos refutat, qui asserere non dubitant ob unionem illam hoc vel illud membrum non semper ibi esse, ubi anima est; nam anima est in corde, ubi pes, vel manus non sunt. Sed distingvendum inter unionem *totalem & partialem, adæquatam & inadæquatam*, anima & corpus constituunt hominem, non anima & pes: ita *λόγ* cum carne integrum constituit Christum, ubicunq; *λόγ* est, ibi est caro, vid. plura loco citato & seqq.

§. XIV.

Communicatio κατὰ συνθέσιν est, qua propter intimam unionem propriam unius substantie, alteri essentialiter distincte, sed conjuncte verè & realiter communicatur ad communem possessionem, usurpationem & denominationem, absque sui multiplicatione & transfusione. Duo

Duo attentione digna descriptionem hanc enucleandā susce-
pturis obveniunt. (α) Discrimen unionis & communionis
haud inventu est difficile, etsi requisitorum aliqualis conve-
nientia sit, in unione plures res ad unum redactas, in commu-
nitione non unum, sed duo distincta, tamen non separata cernere
licet. (β) Ratio etiam in aprico est doctrinæ nempe comunio-
nis κατὰ συνδύασιν ad æquam iudicii lancem revocatæ, reliquis
communicationis generibus ommissis, cum omnes ingenii
nervos contemplationi unionis substantialis propriè sic di-
ctæ indagandæ intendamus, e qua tanquam fonte hæc im-
mediatè fluit. (γ) ὁμιλουμένη etiam vocis unionis facile lar-
gitur huic methodo veniam, quot modis fit unio, tot com-
municatio, & *qualis unio, talis semper communicatio.*

§. XV.

Extréma scilicet: inter quæ communicatio intercedit, duæ vide-
licet (α) *Substantiæ* sunt distinctionem essentialem infe-
rentes, quarum una rationem habet completi, altera incomple-
ti ratione existentia. Quæ communicationem κατὰ μέγεθος
seu intellectualem abnegat. (β) *Conjuncta* hac ratione a
communicatione κατὰ ἄσιν, seu respectiva differt, quæ est in-
ter illa, quæ absque reali conjunctione invicem dicunt habi-
tudinem. (γ) *Fundamentum* est infima extremorum unio,
qua una alteram intime περιχορεῖ seu permeat, non absque
singularum partium approximatione; si extrinseca tantum
fuerit substantiæ unius ad alteram appositio, & ὁμοειδὴς
conjunctio, exigua valde sequeretur earum unio. (δ) *Obje-
ctum quod* communicatur est proprium præsertim quarti mo-
di, reliquorum modorum κοινότης non excludens. Alia pro
indole & capacitate naturali magis, alia minus, omnia aliquo
modo communia sunt. (ε) *Modus quo* propria communican-
tur generatim loquendo. I. est verus, realis & proprius, com-
municationi verbali & ejus speciebus oppositus. unum est
par-

participabile vel communicabile, plura participantia, realiter etiam distincta, ita ut unum sc: *primario* & per se possit alteri participare *secundario* & per accidens, quoad possessionem communem, vel quoad usurpationem simul. 2. *Absque sui multiplicatione*, sic contradistinguitur communicationi, quæ est κατὰ ἀνομιαν, quomodo pater communicat animam filio, non eandem numero, sed specie, cum *formæ non educuntur, nec inducuntur, sed traducuntur*: Doctè more solito de his agit Sperlingius in variis suis tractatibus de forma, Id etiam aliis verbis exprimit Kippingius: *formæ sunt propagabiles non per divisionem, quæ corporum est, sed emanationem*. 3. *In gemino subjecta*, certo modo non geminatur proprium; sed illud tamen obtinetur, quod proprium uni per naturam, alteri per κοινωνίαν inest: huic sententiæ calculum suum addit Meisnerus p. 580. dicendo *unum numero accidens non posse in multis numero subjectis ἀσυνδυάστis esse; potest tamen bene esse in duobus συνδυαστέως; ita tamen ut alteri inest πρώτως, alteri δευτέρας; hoc modo attributa divina carni assumptæ competunt*. 4. *Sine transfusione*, hic opponitur ei, quæ fit κατὰ μέθευσιν. Veritati non conforme est proprium in hac communicatione deserere subjectum suum, & excurrere ad aliud, cum semper inhæret subjecto πρώτω δευτέρω κῶ; neque tamen vera μετέδοσις in deliciis à nobis habita μέθευσιν καὶ ἀνομιαν infert: quod enim unius subjecti est κατὰ δευτέρον & per se, id fit alterius κατὰ συνδυασιν, per & propter unionem. (ζ) *Finis communicationis est (α) proprietarum possessio*, illa vel communionis, qua totum subjectum possidet quicquid alterius fuerit substantiæ, ut totius hominis est suus calor. *Totaque plenitudo divinitatis in Christo συμπληρώως habitat*. Alia propria, quâ, alterutra substantia suo proprio gaudet, ut ignis in corpore eqvino non potest non subtilitatem & levitatem intra complexum suum habere. Proprietas hæc non alterius ope indiget, ideoque ei in suo subjecto manenti nulla alia propria communicantur (β) *Usurpatio est particularis;*

sed possessio universalis, hæc alterius substantiæ propria comprehendit, illa vero tantum propria immediate 1. *Receptibilia*, quæ ex se ἐπιπέλακα sunt, recipit. Negamus ergo corpori quoad usurpationem spiritualitatem. 2. *Neque ratione operationis* cum ferro ignito communicatur raritas ignis. 3. *Nec ratione finis*, propter quem, duæ substantiæ isti sunt conjunctæ, corpori animæ communicatur invisibilitas: quia nihil confert ad earum mutua officia & operationes. (γ) *Denominatio* est consequens usurpationis, non vero possessionis, quâ una substantia denominatur ab alterius substantiæ sibi unitæ proprio, si non semper in casu recto & *immediate*, tamen in casu obliquo & *mediate*, ferrumenim ignitum non tantum est calidum, calefacit, lucet; sed etiam in hoc unionis statu dicitur calidum, calefacere. Corpus vero non est spiritus in casu recto; sed obliquo habet spiritum sibi arctissimè unitum. Hæc sunt de communicatione κατὰ συνδύασιν, quam divisio unionis suscipit.

§. XVI.

Unio est essentialis seu naturalis, & personalis. Unio essentialis est, quâ plura incompleta ad unam essentialiam constituentem uniuntur, est hæc in genere animantium usu frequentissima, & mutuo ἐντελεχείας καὶ δυνάμειωσ respectu unum per se terminat. *Extrema* in hâc unionè sunt duæ naturæ incompletæ, quarum una alterâ perfectior, ut partes essentialia, materia & forma in toto essentiali, partes vero integrantes in toto integrali, tantum analogicè.

§. XVII.

Personalis unio est, quâ due nature completa una, altera ratione subsistendi incompleta, ad unam personam constituentem uniuntur in ἑανθρώπων: videsis celeb. Prof. B. M. Thur. Metaph. p. 116. suppositivitas est hac unionè latior, dum ad accidentia etiam sese extendit, ut aurum & argentum in una massa: hæc à Doct. Chemnit. in loc. Theol. de Nat. Christi vocatur unio κατὰ ἐνώ-

Uti dicitur : ut quando in homine consideratur unio anime & corporis, non sicut ad constitutionem unius nature conveniunt, sed ad constituendum unum ὁμοιομερον. Sit ergo unio hæc realis his duobus & non pluribus modis, dum ex pluribus completis unum per se resultare non potest. Factâ jam salaciâ æqvoris, vela sunt contrahenda, quo carina portum quietum contingat.

THEOREMA ULTIMUM.

§. I.

Colophonis tamen gratia oppositi unitatis nempe multitudinis mentio facienda erit, quæ est rerum divisio, per quam entia multiplicata & per se divisa sunt.

Quoad *Homonymiam* (α) sunt multa potentiâ, quæ respiciunt omne ens compositum, actu quidem indivisum, per unionem nihilominus partes continet, in quas resolvi potest, hac ratione multum non re, sed ratione ab uno differt. Vel (β) *Multa actu*, ejus respectu semper res actu separantur proprietatibus essentialibus & accidentalibus, & inferunt accidentalem divisionem aut multitudinem eorum, quæ præcisè non sunt essentia totius entis, ens non datur multum actu.

§. II.

Quoad *oppositionem*, observamus hic multitudinem unitati non opponi, ut utrumque membrum verè denominet ens reale, & constituat affectionem disjunctam, ut volunt nonnulli, dum multitudo non est affectio entis, de quo egimus superius; sed unitas simpliciter reciprocatur cum ente. Nec Macovii opinio alicujus est momenti, qua asserit opposi tionem relativam inter unum & multa esse, unum haberet se instar partis ad multum, ut totum; dum unum nihil habet commercii cum multo. Sed opponitur unitati (α) *contradictorie implicite*, si res multæ non spectant ad communem essentiam, eorum unum est quid positivum, alterum negativum, non tamen nudè & simpliciter; quia

quia rō multum est quandoque non unum per accidens, eo tamen referri potest, quatenus dicit non unum. Vid. Rudrauff. p. 34. Vel (β) *privativè*, sed non strictè, omne ens non recipit multitudinem, si res antea essentiam vel constituerunt vel constituere debuerunt. Est enim multitudo hæc *carentia*, & *negatio unionis*, *divisio dicta*, *divulsio* & *distractio*, quæ est ratio formalis negationis. Neque valet illatio dicentium *divisionem primò* significare entitates divisas, & in se per terminos proprios terminatas; secundò saltem negationem: Sed inficiamur *divisionem formaliter* notare positivū. Omnis enim compertum habet *terminationem* per proprios terminos rationi formali *divisionis* competere, *Quam* per solam *carentiam unionis* & *disjunctionem unius ab alio*, & non per *terminationem entitatum*, quæ per *accidens* & *materialiter* accedit, mente assequimur. (γ) *Quoad Materiale* vero *oppositio fit relativè & contrariè*, illa quando multitudo respectum habet ad unum, tanquam aliquam sui partem: hæc quando termini utriusque duorum *positivorum* considerationem merentur.

Π Α Ρ Ε Ρ Τ Α.

Quod non est unum, illud ne quidem est Ens.

Unius rei per se, & qua est una secundum rem naturâ, plures res, plures nature.

Unionem veram, internam, essentialem & suppositalem seu personalem sequitur communicatio.

Unio realis non est absq̃ communicatione, & quo perfectior unio, eò perfectiorem postulat communicationem eorum, quæ communicari possunt.

Unitatis indivisibilis nulla datur unio.

Unitas conservat res, sed multitudo destruit.

Pectoris grates meritas rependam
 Numini summo radiantis axis,
 Sacra quod Divæ reficit Minervæ,
 Flamine dulci.

Siphius en, tanto lapidem non volverat æstro
 Ingentem, ductos lustrandi quanta libellos
 Provida sedulitas tua, mi charissime Jannes.
 Pandite propterea Pimpleides pandite palmas,
 Præmia pensura scandenti pulpita Pindi,
 Dextrè ut defendat propriâ quas ritè Minervâ
 Conscripsit chartas. Auro radiante coronâ
 Tempora, tum fulvâ pariter præcingite mitrâ.
 Gnavo pro studio viridem portabis honorem,
 Siccine chare mihi ROGBERG Tibi præmia larga
 Undâ pro meritis det qui videt omnia Justus.

PETRUS NYDÆISEX R. M. Smolandus.

σοφίη μὲν ἢ τῆς ἀρετῆς ἐστὶν ἐξοχή, ἵνα ὅστις ἀν' ἐκείνης
 δύναται ἐφικέσθαι, ἕδεν κλήμα σπανιότερον ἔδε βεβαίωτερον,
 ἔδε χρησιμώτερον αἴη. Αὐτὴ γὰρ μόνη συγγράσκει,
 ὅταν τὸ κάλλος μὲν ἢ χρῆσιμον ἀναλίσκεται, ἢ νόσος μα-
 ραίνει, τὸν δὲ πλῆτον πλεῖστοι οἱ κίνδυνοι μένεσι. Διό-
 περ καὶ τὴν ἀρετὴν ὡς θησαυρὸν τὴν ἀρίστην, ὧ λευκαίνεις κατὰ τὴν
 παιδείαν, παιδιόθεν ἐδίωξες, καὶ γὰρ περὶ τὸ κράτιστον τῆ βίης διαπί-
 τριφας, τὸν Θεὸν εὐσέβηκας, καὶ μετὰ τῆς διέξεως ἡδονῆς ἐθήρευσας. Διὰ
 τῆς Θεὸς ὁ βέλτερος δέδοκέ σοι ἡδίστην τὴν τῆ γῆρατος χαλὴν, ἣν
 καὶ σοι εὐχεταὶ διηνεκέα ὁ παλαι μαθητής,

ERICUS NYDÆI Reg. Alumnus.

Ons ubi Castalius placido torrente superbit,
 Unde novem Musas sæpe bibisse ferunt;
 Faustus aquam ROGBERG potâras guttute dulcem,
 Pectora quæ reficit, tristia corda levat,
 Et mentis morbos toto de corpore pellit.
 Ut secura salus ingenii, vigeat.

Faxit Coelipotens celsi moderator Olympi,
 Quò vireat laudis semper oliva tua.

THEODORUS NYDÆI Reg. Suij.

